

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL MØTE 2/2022: Styremøte

Teamsmøte, mandag 14. februar kl. 16.00-17.00

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Trond Idar Paaske	X	Britt Guri Nordtun	
Dovre	Arne Vadet	X	Bente Sæther	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hanne Sandvoll	X	Ivar Skramstad	
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	X	Hans Petter Solberg	
Rendalen	Tor Inge Nytrøen		Anne Grete Otnes	
Ringebu	Laila Bårdsløkken	X	Erik Winther	
Ringsaker	Thomas Eriksen	X	Marte Røhnebæk	
Sel	Jørund Båtstad	X	Ingebjørg Uldalen	
Stor-Elvdal	Ane Eriksen Hamilton	X	Terje Andreas Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	X	Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi		Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Vidar Helgesen	X	Ingebjørg Dybvin	
SFIN	Tom Hjemsæteren	X		
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
2022/5	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
2022/6	REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER
2022/7	JUSTERING AV BESTANDSPLEANEN FOR RONDANE NORD
2022/8	FOLLDAL - REVISJON AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL - OPPSTART
2022/9	UTLYSING AV TILTAKSMIDLER 2022
2022/10	ÅRSMELDING 2021
2022/11	BUDSJETT 2022
2022/12	MØTEPLAN 2022
2022/13	ÅPEN POST: INNSPILL OG ORIENTERINGER FRA KOMMUNENE
2022/14	STOR-ELVDAL - UTVIDELSE AV HYTTE I BUFFERSONA

2022/5 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Innkalling og sakliste godkjent.

2022/6 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER

1. Endrede satser for møtegodtgjørelse

Leder i møter:	kr 660 per time
Leder møteforberedelser:	kr 499 per time
Øvrige medlemmer:	kr 499 per time

Selvstendig næringsdrivende

Arbeid i møter:	kr 1 373,- pr. time
Møteforberedelser:	kr 499,- pr. time

Koder ved utfylling av skjema for møtegodtgjørelse:

Møtegodtgjørelse føres med koden 5511 og antall timer x timesats
Tapt arbeidsfortjeneste skal føres med koden 5531.

2. Kvalitetsnorm for villrein

I 2021 ble det nedsatt lokale arbeidsgrupper for de 10 nasjonale villreinområdene i Norge for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget om villreinens leveområder. Villreinnemnda var representert i alle de tre arbeidsgruppene for Sølnekletten, Rondane Nord og Rondane Sør (Jørund Båtstad, Trond Idar Paaske, Vidar Helgesen og Marit Vorkinn).

Resultatet av arbeidet er publisert på: <https://www.villrein.no/kvalitetsnorm-for-villrein>

Arbeidet med klassifisering av de nasjonale villreinområdene ble starta opp høsten 2021. Resultatet av klassifiseringen av de ulike villreinområdene vil bli presentert samla, på ettervinteren/våren 2022.

3. Årsrapport fra «Normann-prosjektet» 2022

Prosjektet er en videreføring av registreringer tidligere år. Det supplerer det pågående FOU-prosjektet NINA gjennomfører. GPS-merkingen i NINAs prosjekt omfatter kun simler. Normann-prosjektet gjennomfører registreringer gjennom jevnlig turer i marka for å få oversikt over bl.a. bukkenes arealbruk. Nemnda har støttet prosjektet årlig med 3.000 kr. Årsrapporten er vedlagt. (Vedlegg 1).

4. Møte i FOU-prosjektet for Rondane 17.januar

Jørund Båtstad deltok fra nemnda og orienterer.

Referat fra møtet og årsrapport for ferdselstellingene er vedlagt. (Vedlegg 2 og 3).

5. Møte i Villreinforum 15. november

Også i 2021 viste gjennomgangen av Hjorteviltregisteret at innleggingen av data fra jegerne var svært mangelfull. Dette er bekymringsfullt når dataene bl.a. skal nyttes som grunnlag for klassifisering etter kvalitetsnormen. Også i 2021 har nemnda bevilget restmidler til utvalgene for kvalitetskontroll, men dette løser ikke utfordringene kommende år. Villreinforum ble enige om å sende brev til Villreinrådet for å be dem om å gjøre et nytt framstøt mot Miljødirektoratet om midler til denne oppgaven. Referat fra møtet er vedlagt (vedlegg 4).

6. Friluftslivets ferdselsårer i Midt-Gudbrandsdal

Dette var en sak som kom opp på møte i Villreinforum 15.november. Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu kommune ønsker å kartlegge og utarbeide en felles plan for friluftslivets ferdselsårer i Midt-Gudbrandsdalen. Dette er et landsdekkende prosjekt der fylkeskommunen sitter med noe midler til fordeling. Det pågår nå en prosess for å kartlegge og bedre tilgjengeligheten til og informasjonen om stier, og de foreløpige registreringene som ligger på nett viste at mange gikk inn i villreinens leveområder:

<https://www.ringebu.kommune.no/nyheter/friluftslivets-ferdselsarar-2021-2023-midt-gudbrandsdal.113812.aspx>

Det ble tatt kontakt med prosjektleder og bedt om at fjellstyrer, nemnd, utvalg og nasjonalparkforvalterne ble orientert om arbeidet. Et møte ble avholdt via Teams 10. januar. Her kom det klare anbefalinger til prosjektleder om å koble på fjellstyrene når endelig utvalg av stier skulle gjøres. Det skal lages en plan for friluftslivets ferdselsårer i de tre kommunene og denne skal på høring. Nemnda og fjellstyrene får planen på høring.

7. Mineralleting og prøveboring i nasjonale villreinområder

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø har sendt brev til Direktoratet for mineralleting om mineralleting og prøveboring i nasjonale villreinområder. Bakgrunnen er at det de siste årene har vært slik aktivitet i Knutshø, og at den samlede negative belastningen fra mennesker og menneskelig aktivitet på villreinen i området nå er stor. Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø mener derfor at det ikke er ønskelig med hverken undersøkelser eller prøveboring i villreinens leveområde. Nemnda ber direktoratet vektlegge dette i saker om prøveuttak som behandles etter § 20. Dersom prøveboring ikke kan stoppes må lovendring vurderes gjeldende innenfor nasjonale villreinområder. Brevet er vedlagt (Vedlegg 5).

8. Klage på vedtak om nydyrking i Haverdalen

Villreinnemnda klagde i april 2021 på et vedtak i Rondane nasjonalparkstyre som ga tillatelse til fulldyrking av et areal i Haverdalen (sak 2021/17 - AU). Miljødirektoratet har nå avgjort klagen, og de har opprettholdt nasjonalparkstyrets vedtak, dvs. at vi ikke har fått medhold. Miljødirektoratet har lagt større vekt på forvaltningsplanen fra 2009 enn den nye kunnskapen som er kommet om villreinen i Rondane siden forvaltningsplanen ble godkjent.

Men Miljødirektoratet gir oss ihvertfall støtte på at dette må vurderes på nytt ved revisjon av forvaltningsplanen:

«Miljødirektoratet mener at det må settes klare rammer for fremtidig utvikling i slike seterområder, slik at verneverdiene og livsvilkårene for villreinen ikke gradvis blir svekket gjennom dispensasjoner fra vernevedtaket. Det vil være naturlig at forvaltningen vurderer om ny kunnskap om villreinenes utvikling i Rondaneområdet, herunder arbeidet med kvalitetsnormen for villrein og rødlisting av villreinen som art, bør medføre en justering av gjeldende retningslinjer i forvaltningsplanen».

Vedtaket er vedlagt (Vedlegg 6).

9. Saker med forenkla behandling (godkjent av leder og nestleder)

1. Ny mobilmast Kvamsfjellet, Nord-Fron. Masta er 18 meter høy, men plassert i utviklingssona i et allerede sterkt utbygd område. Svar fra nemnda:

«Villreinnemnda har ingen merknader til foreslått plassering av ny mobilmast, siden dette er i utviklingssona i regionalplanen for Rondane-Sønkleppen, og i et område som allerede er sterkt utbygd.»

2. Riving av uthus og oppsetting av identisk uthus, Alvdal. Svar fra nemnda:
«Det søkes her om å rive et eksisterende uthus og erstatte det med et nytt med samme størrelse. Villreinnemnda har ikke innvendinger til at det gis tillatelse til riving av eksisterende bygning og oppføring av ny bygning som omsøkt, gitt at det blir satt vilkår om at
1) Montering av pipe/ildsted i uthuset er ikke tillatt
2) Uthuset ikke full-isoleres.»

3. Reguleringsplan for Bjønnåsen, Ringsaker - forslag til bestemmelser om begrensning av utelys. Svar fra nemnda:
«Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten vil rose kommunen for initiativet. Ringsaker er en stor hyttekommune, og her vil kommunen tjene som et godt eksempel for andre kommuner i vårt område. Alle tiltak som reduserer forstyrrelsene for villreinen er positive. Villreinnemnda støtter derfor de foreslåtte endringene.»

4. Varsel om oppstart av verneprosesser for 14 skogområder i Innlandet. Svar fra nemnda:
«Tre av områdene; Horta og Kroksætra, Kvannskardkletten og Gålaskarven, ligger innenfor regional plan for villrein i Rondane-Sølnekletten. Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten ber derfor om at villrein tas med som ett av verneformålene. Dette for å sikre at villreinhensyn blir vurdert og vektlagt ved framtidig dispensasjonsbehandling for områdene.»

10. Saker som ikke er behandlet (avklart med leder og nestleder)

1. Varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for Hamarseterhøgda, Ringsaker
Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for utvikling av frittliggende fritidshus. Tiltaket er i samsvar med gjeldende kommuneplan.
2. Høring av deling av Innlandet fylkeskommune,
3. Veiframføring til en eiendom på Venabygdsfjellet (Trabelia, lengst fram i fjellet). Dette er ei tomt som ligger i en reguleringsplan (markert med blått rektangel på figuren under), midt blant andre hytter, og der veistrekningen var kort.
3. Planprogram for tematisk kommunedelplan for klima og energi Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, Tolga og Os: Det ser ikke ut til at det er tema her foreløpig som berører villreinen. (Det er også kun planprogrammet som er på høring, ikke selve planen).
5. Ringebu kommune - Dispensasjon fra byggegrense: Flytting av filtergrøft for rensset gråvann ved eksisterende hytte fra ei side av hytta til en annen.

11. Oversendte vedtak fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Vedtak fra nasjonalparkstyret sendes som kopi til nemnda. Villreinnemnda har klagerett på nasjonalparkstyrets vedtak dersom vedtaket berører villreininteressene. Sekretæren leser gjennom innkomne vedtak, og varsler dersom klage kan være aktuelt. Oversikt over innkomne vedtak legges ellers som kopi til saksinnstillingen, se bakerst i dette dokumentet.

STYRETS BEHANDLING

Det er behov for å følge utviklingen i Haverdalen.

Jørund Båtstad orienterte om møte i FOU-prosjektet for Rondane 17. januar. Prosjektet omfatter nå GPS-registreringer av villrein og ferdselstellere for folk. Tellingene viser at ferdsel på stiene til/fra stedet der tidligere Gråhøgdbu lå, har gått ned. Grimsdalen utgjør nå den største bekymringen i forhold til ferdsel. Her er det ønskelig å øke innstasen på brukerregistreringer.

VEDTAK

Referatsakene ble tatt til orientering.

2022/7 JUSTERING AV BESTANDSPANEN FOR RONDANE NORD 2021-2025

SAKSOPPLYSNINGER

I sak 2021/21 (april-møtet) behandlet Villreinnemnda forslag til bestandsplan for Rondane Nord 2021-2025. Bestandsplanen består av to delplaner for områdene nord og sør for Ula (Vulufjell). Sør for Ula la Villreinutvalget for Rondane Nord opp til å redusere gjeldende bestandsmål fra 500 til 400.

I vedtaket fra nemnda heter det bl.a.:

«Villreinnemnda støtter utvalgets bekymringer for fragmentering og reduksjon av villreinens leveområder i Rondane nord. En reduksjon av bestandsmålet for områdene sør for Ula (Vulufjell) bør likevel avvente til klassifiseringen av området gjennom kvalitetsnormen er ferdig høsten 2021. Nemnda godkjenner derfor ikke delplanen som omfatter områdene sør for Ula. Bestandsplanen sendes tilbake til utvalget med oppfordring om å forlenge gjeldende bestandsplan for områdene sør for Ula i ett år og at bestandsmålet på 500 dyr opprettholdes, fram til klassifiseringen etter kvalitetsnormen er ferdig.»

Villreinutvalget for Rondane Nord aksepterte å forlenge gjeldende bestandsplan i ett år. Utvalget har nå sendt en justert bestandsplan til godkjenning (se vedlegg 7). Her følgende tatt inn:

«Sør for ula opprettholdes bestandsmålet fra inneværende periode. Ved neste rullering av planen må størrelsen på vinterstammen vurderes ut ifra tilgang til sommerbeite i forhold til ferdsel og beitedyr i området. Sør for ula virker det som flokker går ut av området når bestanden blir for stor, dette må følges opp denne perioden. Stammen har ikke vært større enn 439 dyr i forrige planperiode (2016-2020), til tross for sparing av dyr og lite fotråte.»

I tråd med dette er det lagt opp til en avskytingsplan der stammen gradvis økes i perioden.

År	Vinterstamme	Produksjon	Uttak	Fellingsprosent	Kvote
2021	438	88	80	35	228
2022	446	89	80	35	228
2023	455	91	80	35	228
2024	466	93	80	35	228
2025	479	96	80	35	228

Tabell 3: Avskytingsplan sør for Ula i planperioden 2021 – 2025. (kalvetilvekst 20 %)

VURDERING

Klassifiseringen etter kvalitetsnormen er ennå ikke ferdig. Det er varslet at denne skal legges fram for de nasjonale villreinområdene samlet på seinvinteren/våren. Resultatene kan komme etter fristen for kvotefastsettelse for jakta for 2022. Det er derfor hensiktsmessig at utvalget avventer denne klassifiseringen, og en eventuell påvirkningsanalyse og tiltaksplan, før bestandsmålet reduseres såpass drastisk som med 20%.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda godkjenner forslaget til bestandsplan for Rondane Nord 2021-2025 med de endringer som nå er foreslått.

STYRETS BEHANDLING

Som det er påpekt i nemnda flere ganger, hadde det vært nyttig med en mer omfattende strukturtelling, for å kartlegge andel produksjonsdyr. Det er mulig at andelen simler burde økes, og at avskytingen bør rettes inn etter dette.

Ingen merknader til forslaget til vedtak.

VEDTAK

Villreinnemnda godkjenner forslaget til bestandsplan for Rondane Nord 2021-2025 med de endringer som nå er foreslått.

2022/8 FOLLDAL - REVISJON AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL – OPPSTART

SAKSOPPLYSNINGER

Folldal kommune har vedtatt å starte opp med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, og lagt forslag til planprogram ut på offentlig høring. Dokumentene kan i sin helhet lastes ned fra: <https://www.folldal.kommune.no/aktuelt/horing-revidering-av-kommuneplanens-samfunnsdel-2023-2035.5328.aspx>

Kommuneplanens samfunnsdel er øverst i kommunens planhierarki, og legger føringer for arealdelen av kommuneplanen og ulike sektorplaner. Planprogrammet er første ledd i revisjonsprosessen og fastsetter hvordan planprosessen skal organiseres, bl.a. hvem som skal delta, hvilke problemstillinger som skal ha fokus og hvilke utredninger som skal gjennomføres.

Det er valgt 4 satsingsområder for revisjonsarbeidet:

- Involvering av hele organisasjonen og innbyggere i Folldal
- Gjennomgang av kommunens mål og strategier
- Nasjonalparkkommune. Som nasjonalparkkommune har Folldal kommune forpliktelser, som må følges opp i kommuneplanen.
- Overordnet arealstrategi: Kommunen bør ha en overordnet arealstrategi, og dette bør være et tema i kommuneplanens samfunnsdel. Arealstrategien skal vise sammenheng mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk og dermed styrke koblingen mellom samfunnsdel og framtidig arealdel. I arealstrategien skal følgende spørsmål om fritidsbebyggelse besvares:
  - Ønsker kommunen å satse på videre utbygging av fritidsbebyggelse?
  - Skal det satses på fortetting og utvidelse av eksisterende områder eller ta i bruk nye områder?
  - Lokalisering av nye områder.

Det er en nasjonal føring at FNs 17 bærekraftsmål skal operasjonaliseres for den enkelte kommune i en slik planprosess – det vil si at en skal konkretisere hvordan de ulike bærekraftsmålene kan overføres til lokale forhold, og anvendes lokalt. Det er et mål at kommuneplanens samfunnsdel skal legge til rette for tiltak som er positive for klima og miljø.

42% av kommunens totale areal omfattet av verneområder. Tas nasjonalt villreinområde med, er 86% av kommunen omfattet av en eller annen form for vern eller hensyn (bl.a. regionalplaner villrein). Follidal har hatt en befolkningsnedgang på 8,5% fra 2011 til 2021. Denne trenden er ventet å fortsette.

VURDERING

Planprogrammet går i liten grad i detalj, men gir en ryddig og god oversikt over status og mål og satsingsområder for planarbeidet.

Satsingsområder – Villreinen som premiss for den overordna arealstrategien

Villreinen er nå både internasjonalt og nasjonalt på «rødlista» over truede arter. 6 av 10 nasjonale villreinområder i Norge, inkl. Sølknkletten, Rondane og Knutshø, har areal helt eller delvis i Innlandet. Disse 6 områdene utgjør den nordlige europeiske villreinregionen. Den sørlige europeiske villreinregionen består av fire områder, der det er påvist den dødelige og smittsomme skrantesjuken i to av områdene (Nordfjella og Hardangervidda). **Innlandet sitter med andre ord og forvalter en betydelig andel av det siste regionale villreinområdet i Europa uten smittsom skrantesjue.** Det gir oss et stort ansvar.

Som kommunen skriver er en svært stor andel av kommunenes areal underlagt vern etter naturmangfoldlova, eller arealet er utpekt som nasjonalt villreinområde. Kommunen har valgt en konstruktiv tilnærming til dette, gjennom å forsøke å utnytte dette på en positiv måte, bl.a. gjennom statusen som nasjonalparkkommune.

Som nasjonalparkkommune skal kommunen bl.a. «*bidra til en funksjonell overgang mellom verneområdene og områdene utenfor*». Utviklingen både i verneområdene og de nasjonale villreinområdene påvirkes i stor grad av hva som skjer utenfor disse områdene, ikke minst i forhold til ferdsel og besøksforvaltning. I den overordna arealstrategien er det derfor viktig at kommunen ser områdene innenfor verneområdene/de nasjonale villreinområdene og områdene utenfor mest mulig i sammenheng.

I forhold til villreinen er det positivt at det er bygd relativt få hytter i kommunen. Fritidsbebyggelse er av de tema som skal diskuteres i planen, og nemnda oppfordrer kommunen til fortsatt å føre en restriktiv linje for omfang og lokalisering av fritidsbebyggelse.

Det er ennå ikke dokumentert, men det anses som sannsynlig at det er utveksling av villrein mellom Rondane og Sølknkletten i Atndalen. Det er derfor viktig at trekkpassasjene i dette opprettholdes mest mulig uten inngrep. (Se avsnittet om «Trekkpassasjer» under fanen «Fokusområder og influensområder» i «Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3 i Rondane» <https://storymaps.arcgis.com/stories/d8273320f9144bbe9a3d70b3a4585422>)

For å ivareta naturen har fokuset lenge vært på å hindre fysiske inngrep som veier og hyttebygging. De siste årene har en fått dokumentert at ferdsel utgjør en stadig større utfordring i villreinområdene. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har gjennom studier i flere villreinområder påvist en terskelverdi for ferdsel. Ved 30 passeringer pr. dag begynner det å oppstå en unnvikelseeffekt for å krysse stien blant villreinen, mens 220 passeringer og mer pr. dag vil føre til at kryssingen opphører, slik en har sett blant på strekningen inn mot Rondvassbu i Sel kommune.

I den overordna arealstrategien bør kommunen derfor ikke bare diskutere hvordan fysiske inngrep kan påvirke naturverdiene, men også vurdere ferdselens påvirkning. For Rondane-

Sølnkletten vil vi påpeke følgende utfordringer:

- Allerede i 2013 advarte NINA mot at trekket over Grimsdalsvegen var påvirket av ferdselen sommerstid (NINA Rapport 1013. 2014. Villrein og ferdsel i Rondane. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009–2014). I ytterste konsekvens kan dette medføre en splitting av stammen i Rondane Nord i ytterligere to delstammer. Siden 2013 har trafikken i området økt. Antall sykkelturet registrert i Strava i Grimsdalen vest var 60 i 2017 og 535 i 2021 (NINA: Årsrapport Tellere og Strava Rondane 2021). Antall solgte bombilletter for Grimsdalsvegen totalt økte med 17% fra 2013 til 2019. Ei arbeidsgruppe har vært i sving et par år for å se på mulige tiltak for å begrense ferdselen her, og det er viktig at dette arbeidet fortsetter.
- I Sølenområdet er det viktig at en får på plass en felles sti- og løypeplan, og kommunen oppfordres til å være en pådriver for dette.
- Det er begrensa muligheter for styre ferdselen i dag, men kommunen kan gjennom dialog og tilskuddsforvaltning i noe grad bidra til at ferdsel styres unna de mest sårbare områdene. Dette gjelder både turposter, stolpejakt og ulike arrangementer.

Medvirkning/ samspill med andre pågående prosesser:

Det er positivt at kommunen har inkludert de aktuelle villreinorganisasjonene blant høringspartene til oppstartmeldingen, både nemnder og utvalg. I arbeidet med den overordna arealstrategien anbefales det å ha løpende kontakt med lokalt fjellstyre.

Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane er under revisjon. Her vil det komme føringer for arealbruken som det kan bli aktuelt å integrere i den overordna arealstrategien.

Miljøkvalitetsnormen for villrein ble fastsatt av Klima- og miljødepartementet 23. juni 2020. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/negative-paverknader-pa-villreinen-skal-kartleggast/id2715331/>

Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villreinen, og de ulike villreinområdene, forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås. Hvert fjerde år skal tas en gjennomgang av tilstanden i de 24 villreinområdene i Norge. Tre forhold skal vurderes; 1) Bestandsforhold, 2) Lavbeiter og 3) Leveområde og menneskelig påvirkning. Dersom klassifiseringen etter kvalitetsnormen viser at kvaliteten for et villreinområde er dårlig, skal det vurderes om det skal lages en plan for hvordan kvaliteten kan bedres. For Rondane, Sølnkletten og Knutshø er det varslet at klassifiseringen av områdene skal framlegges på ettervinteren/våren i 2022. Dersom områdene kommer ut som røde (trafikklysklassifisering) skal det vurderes om det skal gjennomføres en påvirkningsanalyse og utarbeides en tiltaksplan for villreinbestanden/villreinens leveområder.

Kunnskapsgrunnlag:

For det området Villreinemnda i Rondane-Sølnkletten har ansvaret for, vil vi peke særlig på følgende dokumenter:

1.Oppdatert kunnskapsgrunnlag om villreinens arealbruk:

<https://www.villrein.no/kvalitetsnorm-for-villrein>

Kartgrunnlaget ble revidert i 2021, som grunnlag for klassifisering etter Miljøkvalitetsnormen for villrein.

2. Silhuett Rondane – Hvordan bevare villreinen. Strand, O. & Gundersen, V. 2019. Silhuett Rondane – Hvordan bevare villreinen. NINA Temahefte 74. Norsk institutt for naturforskning. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2629003>
Rapporten presenterer hovedfunn fra GPS-merkeprosjektet om villrein og ferdsel i Rondane i perioden 2009-2019

3. NINA Rapport 1400. Miljøkvalitetsnorm for villrein. Forslag fra en ekspertgruppe. Kjørstad, et al. 2017. <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M869/M869.pdf>
Rapporten gir en bred kunnskapsstatus for villreinen i Norge.

FORSLAG TIL VEDTAK

Planprogrammet gir en ryddig og god oversikt over status og mål og satsingsområder for planarbeidet.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten oppfordrer kommunen til å legge villreinhensyn som et viktig premiss for den overordna arealstrategien. Innlandet forvalter en betydelig andel av det siste regionale villreinområdet i Europa uten smittsom skrantesjuka, og dette gir oss et stort ansvar.

Utviklingen både i verneområdene og de nasjonale villreinområdene påvirkes i stor grad av hva som skjer utenfor disse områdene, ikke minst i forhold til styring av ferdsel og besøksforvaltning generelt. I den overordna arealstrategien er det derfor viktig at kommunen ser områdene innenfor verneområdene/de nasjonale villreinområdene og områdene utenfor mest mulig i sammenheng. Revisjon av forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane og arbeidet med Miljøkvalitetsnormen for villrein er her sentrale prosesser å hensynta.

Villreinnemnda oppfordrer videre kommunen i den overordna arealstrategien til å (jmfr. begrunnelser i saksframstillingen over):

- Fortsatt føre en restriktiv linje for omfang og lokalisering av fritidsbebyggelse.
- Opprettholde trekkpassasjene i Atndalen mest mulig uten inngrep.
- Ikke bare diskutere hvordan fysiske inngrep kan påvirke naturverdiene, men også vurdere ferdselens påvirkning. For Rondane-Sølknletten vil vi peke på særlig følgende utfordringer: Økende ferdsel i Grimsdalen, felles sti- og løypeplan i Sølknletten og hva kommunene generelt kan gjøre for å styre ferdselen utenom sårbare områder.

STYRETS BEHANDLING

Det er et stort krysspess i Folldal mellom områder som er vernet eller som er omfattet av regionale villreinplaner.

Ingen merknader til forslaget til vedtak.

VEDTAK

Planprogrammet gir en ryddig og god oversikt over status og mål og satsingsområder for planarbeidet.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten oppfordrer kommunen til å legge villreinhensyn som et viktig premiss for den overordna arealstrategien. Innlandet forvalter en betydelig andel av det siste regionale villreinområdet i Europa uten smittsom skrantesjuka, og dette gir oss et stort ansvar.

Utviklingen både i verneområdene og de nasjonale villreinområdene påvirkes i stor grad av hva som skjer utenfor disse områdene, ikke minst i forhold til styring av ferdsel og besøksforvaltning generelt. I den overordna arealstrategien er det derfor viktig at kommunen ser områdene innenfor verneområdene/de nasjonale villreinområdene og områdene utenfor mest mulig i sammenheng. Revisjon av forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane og arbeidet med Miljøkvalitetsnormen for villrein er her sentrale prosesser å hensynta.

Villreinnemnda oppfordrer videre kommunen i den overordna arealstrategien til å (jmf. begrunnelser i saksframstillingen over):

- Fortsatt føre en restriktiv linje for omfang og lokalisering av fritidsbebyggelse.
- Opprettholde trekkpassasjene i Atndalen mest mulig uten inngrep.
- Ikke bare diskutere hvordan fysiske inngrep kan påvirke naturverdiene, men også vurdere ferdselens påvirkning. For Rondane-Sølnkletten vil vi peke på særlig følgende utfordringer: Økende ferdsel i Grimsdalen, felles sti- og løypeplan i Sølnkletten og hva kommunene generelt kan gjøre for å styre ferdselen utenom sårbare områder.

2022/9 UTLYSING AV TILTAKSMIDLER 2022

SAKSOPPLYSNINGER

Tiltaksmidlene er basert på innbetalt fellingsavgift, og dermed avhengig av fellingskvoter og avskyting det enkelte år. For 2022 har nemnda 134.400 kr. til fordeling, mot 167.076 kr. i 2021.

Tiltaksmidlene kan benyttes til å:

- styrke forvaltningen av villreinstammen.
- fremme befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene, særlig overfor barn og unge.
- følge opp Regional plan for Rondane og Sølnkletten.
- styrke kunnskapen om artens arealbruk i nåtid og fortid.

Midlene har de tre siste årene kun blitt utlyst via mail til de tre villreinutvalgene, aktuelle fjellstyrer og kommuner, samt Norsk Villreinsenter Nord. I oversendelsesbrevet har mottakerne av e-posten blitt bedt om å gjøre utlysingen kjent for aktuelle søkere, f.eks. skoler. I tillegg er utlysingen lagt på nemndas sider på villrein.no. En slik utlysingsmåte har spart nemnda for ca. 10.000 kr. i annonseutgifter og har vist seg å gi samme søknadstilfang.

VURDERING

Tiltaksmidlene har de siste årene i sin helhet gått til arbeid med bestandsovervåking, siden dette arbeidet er et helt nødvendig grunnlag for forvaltning av villreinstammene i Rondane og Sølnkletten. Tiltaksmidlene er nå på et lavt nivå, samtidig som arbeidet med bestandsovervåking er det samme som tidligere. Dvs. at utvalgene må gjøre samme jobb med mindre midler.

Det anbefales derfor at nemnda allerede ved utlysingen tar høyde for at tiltaksmidlene for 2022 i sin helhet vil gå til bestandsovervåking, og at midlene derfor bare utlyses overfor de tre villreinutvalgene. Dette vil spare andre aktører for unødvendig søknadsskriving.

FORSLAG TIL VEDTAK

Tiltaksmidlene lyses ut så snart som mulig etter nemndas møte, med søknadsfrist 15.april. Midlene lyses kun ut overfor de tre villreinutvalgene.

STYRETS BEHANDLING

Villreinnemnda ser ingen alternativer til foreslått utlysning, så lenge tiltakssummen er såpass liten.

VEDTAK

Tiltaksmidlene lyses ut så snart som mulig etter nemndas møte, med søknadsfrist 15.april. Midlene lyses kun ut overfor de tre villreinutvalgene.

2022/10 ÅRSMELDING 2021

Årsmeldinga er vedlagt (vedlegg 8).

FORSLAG TIL VEDTAK

Årsmeldinga godkjennes. Årsmeldinga distribueres til kommuner, Statsforvalteren, fylkeskommunen, Miljødirektoratet, villreinutvalg og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt aktuelle lokalaviser.

STYRETS BEHANDLING

Det bør nevnes at nemnda har vært på befaring. Dette innarbeides i teksten.

Det ble stilt spørsmål om hva tjenestekjøpet til utvalgene omfattet. Se punkt 5 i referatsakene (sak 2022/6).

VEDTAK

Årsmeldinga godkjennes. Årsmeldinga distribueres til kommuner, Statsforvalteren, fylkeskommunen, Miljødirektoratet, villreinutvalg og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt aktuelle lokalaviser.

2022/11 BUDSJETT 2022

Villreinnemnda for Rondane og Sønkleppen fikk i 2021 600.000 kr. i driftsmidler. For inneværende år er det søkt om 650.000. Vi vet ikke om vi får en slik økning, og det foreslåtte budsjettet tar derfor utgangspunkt i fjorårets budsjett.

Vi må som vanlig regne med å justere budsjettet underveis i året. Som årsmeldingen for 2021 viser er antall saker mellom to- og tredoblet siden 2013, mens budsjettet har økt med 20%. I tillegg kommer deltakelse i ulike prosjektgrupper. I 2021 utgjorde arbeidet med Miljøkvalitetsnormen for villreinen til en betydelig arbeidsinnsats for nemnda. Dette arbeidet vil nemnda ikke ha i år, men samtidig er det ønskelig å kunne gjennomføre flere møter fysisk framfor på Teams, slik at møtekostnadene vil bli høyere.

Timeprisen for sekretariatet har vært uendra siden 2016, på 520 kr (inkl. sosiale utgifter, feriepenge og kontorhold). Til sammenligning tok fjellstyrene i 2021 en timepris på kr. 637+mva for oppdrag fra SNO. Fordi sekretæren uansett må sette seg inn i en del saker som ansatt hos Statsforvalteren (f.eks. forvaltningsplanrevisjonen for Rondane og utbygging av hytter i Åmot), så gir dette sekretæren mulighet til bruke tid hos Statsforvalteren på saker som nemnda også har, noe som kommer nemnda til gode. Statsforvalteren tar heller ingen «overhead» for at de har økonomibehandlingen for nemnda, slik andre statsforvaltere har gjort.

Men strikken er nå tøyd så langt som den kan tøyes, og dersom saksmengden øker ytterligere i 2022, må nemnda enten la være å behandle en del saker, la være å delta i prosjektgrupper/ Villreinforum, kutte fysiske møter/befaringer o.l.

VURDERING

Det tilrås at det vedtas et budsjett med utgangspunkt i rammene for 2021. I forhold til 2021-budsjettet er det kuttet 50.000 til tjenestekjøp fra utvalgene, mens rammen for møter i nemnda er økt tilsvarende.

Budsjett- og arbeidsomfanget må følges fortløpende, og det må vurderes å kutte i arbeidsoppgavene dersom en ser at budsjettet ikke strekker til.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda vedtar et foreløpig budsjett for 2022 som følger:

4 Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering)	305.000 kr.
AU-møter (telefonmøter)	15.000 kr.
Sekretær (inkl. kontorhold og økonomiforvaltning)	250.000 kr.
Reiseutgifter, sekretær	10.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	10.000 kr.
SUM	600.000 kr.

Det må foretas fortløpende justeringer underveis i budsjettåret.

STYRETS BEHANDLING

Det ble beklaget at ressursrammene ikke er bedre, fordi det ikke gjør det mulig å arbeide med mer «pro-aktive» tiltak som informasjonstiltak lokalt. Vi må se an situasjonen utover året, og eventuelt ta også det siste styremøtet på Teams.

Etter møtet har Bjørner Killi gjort oppmerksom på at summen av de ulike postene i budsjettet blir 590.000, ikke 600.000. Posten for nemndas godtgjørelse er derfor økt til 315.000.

VEDTAK

4 Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering)	315.000 kr.
AU-møter (telefonmøter)	15.000 kr.
Sekretær (inkl. kontorhold og økonomiforvaltning)	250.000 kr.
Reiseutgifter, sekretær	10.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	10.000 kr.
SUM	600.000 kr.

2022/12 MØTEPLAN 2022

For å kunne godkjenne årets fellingskvoter, må nemnda ha et møte i slutten av april. I tillegg foreslås det et lunch-til-lunch-møte med befarings i tidlig september, og en møtedato i slutten av oktober/tidlig november.

FORSLAG TIL VEDTAK

Møteplan 2022:

- Onsdag 27.april, 16.00 -
- Torsdag 8.-fredag 9. september, Lunch-lunch, med befarings
- Onsdag 1. november, 16.00 -

STYRETS BEHANDLING

Det var ønsket om å endre noen av datoene.

VEDTAK

Møteplan 2022:

- Onsdag 27.april, 16.00 -
- Mandag 12. -tirsdag 13. september, Lunch-lunch, med befarings
- Onsdag 2. november, 16.00 -

2022/13 ÅPEN POST: INNSPILL OG ORIENTERINGER FRA KOMMUNENE

Folldal:

Ei gammel bu i Knutshø villreinområde er nylig solgt. Ny eier ønsker å restaurere bua og gjøre dette til ei åpen bu for allmenheten, dvs. at den fort blir et nytt turmål i villreinområdet. Det er store diskusjoner i kommunen om dette er riktig. Bua er ikke i «vårt» område, men er et godt eksempel på at det mangler mye kunnskap om villrein lokalt.

Alvdal:

-To tilfeller av fotråte i Sølnekletten er bekrefta av Veterinærinstituttet. Det har ikke vært fotråte i Sølnekletten tidligere, så dette er svært uheldig.

-Det har vært møter mellom grunneiere/utvalget og turforeninga i Alvdal om «10 på topp»-turposter, for å unngå at turposter settes ut i særlig kalvingsområdene.

Dovre:

Det ser ut til å ha blitt mye scooterkjøring fra Høvringen til Vardmorkje. Det leages ut biler av «familieturer» på Facebook.

Stor-Elvdal:

Kommuneskogen har som tidligere nevnt flere ledige tomter langs Vinjevegen. Kommuneskogen har nå utarbeidet en hyttestrategi, der det vurderes å slå sammen to tomter for å kunne tilby større tomter. Dette vil gi færre hytter totalt, og er positivt i forhold til mindre ferdsel inn i villreinområdene. Kommuneskogen har ikke midler til markedsføring, så innsatsen for å selge tomtene er ikke spesielt stor.

2022/14 STOR-ELVDAL – UTVIDELSE AV HYTTE I BUFFERSONA

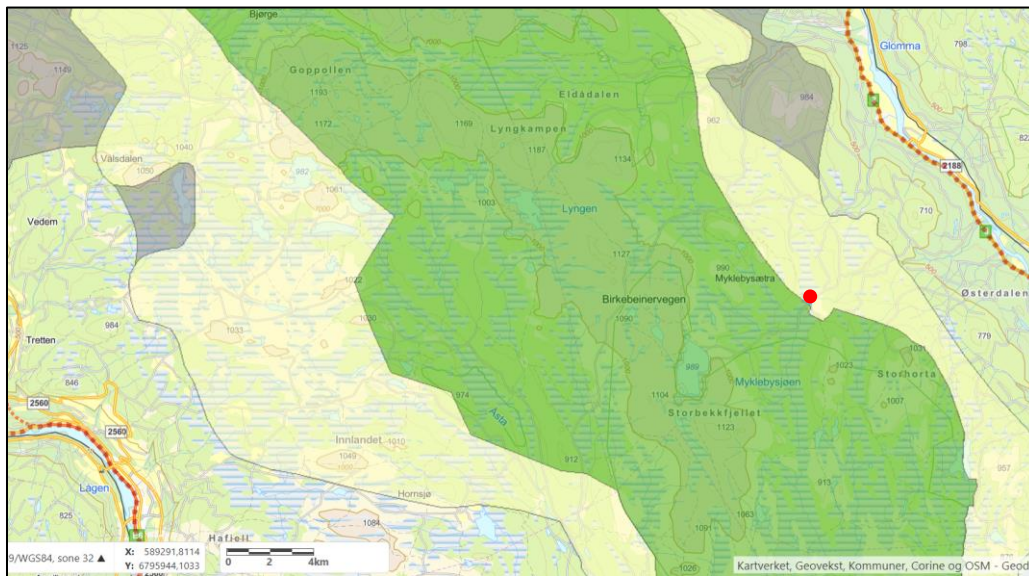
SAKSOPPLYSNINGER

Stor-Elvdal kommune har mottatt søknad om tilbygg til eksisterende hytte. Søker ønsker å oppføre tilbygg til eksisterende fritidsbolig, slik at bruksarealet øker med 25 m².

Total bygningsmasse på eiendommen i dag består av to hytter og uthus med et samlet bruksareal på 106 m². Samlet bygningsmasse etter utvidelsen vil bli på 131 m².

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Hytta som ønskes påbygd ligger i buffersona, (se figur 1), nært nasjonalt villreinområde. (Målt på kart: I underkant av 200 meter i luftlinje).

Figur 1. Eiendommens plassering er vist med rød sirkel

Villreins arealbruk

Figur 2. GPS-merkede simler i perioden mars 2010 tom april 2018. (Rød viser eiendommens plassering) Kilde: <http://server.villrein.no/fokus/rn/>

VURDERING

1. Statlige/regionale rammer og mål

I juni i 2021 ble lovhjemmelen for dispensasjoner i Plan- og bygningslovas §19-2 endret. På Landskonferansen i plan- og bygningsrett 11. november 2021 viste utredningsleder i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Cathrine Rosmer, til at endringen innebærer en tydeliggjøring og styrking av ivaretagelsen av nasjonale og regionale interesser. Mens §19 tidligere krevde at statlige og regionale rammer og mål skulle tillegges særlig vekt ved dispensasjonsvurderingen, kan dispensasjon nå ikke gis dersom nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt

(https://www.regjeringen.no/contentassets/3e8886ea193b41b8b4d59d83c9a95ed7/plan_rosmer.pdf).

Endringen er også omtalt i rundskrivet «Dispensasjon – plan og bygningsloven kap. 19 – Rundskriv til kommunene i Innlandet» fra Statsforvalteren i Innlandet

(<https://www.statsforvalteren.no/nb/innlandet/plan-og-bygg/plan-og-bygg---nyheter/2021/10/revidert-rundskriv/>).

1.1 De nasjonale signalene om å ivareta villreinen og dens levearealer er nylig styrket.

IUCN satte i 2016 villreinen på den globale rødlista for truede arter, som følge av en global tilbakegang på om lag 40 % siste 21-27 år (<https://www.iucnredlist.org/species/29742/22167140>).

Ved siden av mindre forekomster i det vestlige Russland, er Norge det eneste europeiske landet med opprinnelig, vill fjellrein. 24.11.2021 ble villreinen plassert også på den norske rødlista i

kategorien «Nær truet». 6 av 10 nasjonale villreinområder, inkl. Sølnekletten, har areal helt eller delvis i Innlandet. Disse 6 områdene utgjør den nordlige europeiske villreinregionen. Den sørlige europeiske villreinregionen består av fire områder, der det er påvist den dødelige og smittsomme skrantesjuken i to av områdene (Nordfjella og Hardangervidda). Innlandet sitter med andre ord og forvalter en betydelig andel av det siste regionale villreinområdet i Europa uten smittsom skrantesjuke.

Videre ble forskriften for kvalitetsnorm for villrein fastsatt i juni 2020. «*Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villrein, og de ulike villreinområdene, forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås*»

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2020-06-23-1298>.

1.2 Regional plan for Rondane-Sølnekletten

Villreins leveområder strekker seg over flere kommuner. Mens den biologiske bestandsforvaltningen er regionalt innrettet, skjer hovedtyngden av arealforvaltningen på kommunalt nivå. For å få en enhetlig arealforvaltning for villreins leveområder og for å unngå den bit-for-bit-utbygging som har redusert villreins leveområder over lang tid, vedtok nasjonale myndigheter i 2007 å utarbeide regionale planer for nasjonale villreinområder. Den regionale planen for Rondane-Sølnekletten ble fastsatt av det daværende Miljøverndepartementet høsten 2013.

Eiendommen som ønskes utvidet ligger i Sone 2 – Buffersone i Regionalplanen for Rondane Sølnekletten. For påbygg av eksisterende fritidsboliger sier retningslinjene følgende (5.4 Felles retningslinjer for buffersoner, SONE 2):

*«Det kan gis rom for tilbygg, uthus og anneks på eksisterende godkjente bebygde fritidseiendommer utenfor regulert felt innenfor en øvre ramme på 120 m² bruksareal (BRA). Parkeringsareal kommer i tillegg. **Lokale rammer for bebyggelsen må konkret vurderes i den enkelte buffersone** og fastsettes ut fra hensyn til villrein, bebyggelsens synbarhet og beliggenhet (snauffjell/skog), terreng, nærhet til vann og vassdrag og tilpasning til omkringliggende bebyggelse». (vår utheving)*

I planbeskrivelsen (3.4.1 - Utvikling av eksisterende fritidsbebyggelse) utdypes retningslinjene:

«Hensikten med disse retningslinjene er ikke å åpne for en generell utbygging på eksisterende fritidseiendommer innenfor disse rammene, men å gi et mulighetsrom innenfor et øvre "tak" for å foreta en konkret vurdering av ulike områder og tiltak lokalt, sett i forhold til de ulike interessene som skal ivaretas».

Behovet for å gjennomføre en slik analyse for å se på de samla konsekvensene for villreinen ble understreket av Kommunal- og moderniseringsdepartementet da de fastsatte kommuneplanens arealdel for en annen kommune i regionalplanområdet, Ringebu, i juni 2019. KMD tillot da at hytter i utviklingssonen i reguleringsplanen kunne utvides til 120 m² BRA uten dispensasjonsbehandling (dvs. behandles kun som byggesak). For buffersona tillot ikke KMD en slik praksis:

*«Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener det er positivt at kommunen vil avklare rammene for utvidelse av eksisterende fritidsboliger utenom regulerte områder, slik at saksbehandlingen av tiltak på disse eiendommene kan forenkles. **Det mangler likevel en konkret og områdevis vurdering av utbyggingsramme og konsekvenser for villreinen, slik den regionale planen forutsetter** (vår utheving).... Kommunen bør ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel foreta en mer konkret vurdering av fritidsboligene i buffersonen i forhold til øvre ramme for utvidelse, slik at også disse fritidsboligene kan avsettes til LNF-spredd fritidsbebyggelse».*

En slik vurdering har vært etterlyst i flere tilsvarende saker fra Stor-Elvdal kommune, men uten at kommunen har fulgt opp oppfordringen. Det synes å være noe uklarerhet rundt nemndas anbefalinger i slike saker. Både regionalplanens retningslinjer og KMDs uttale referert over viser til at kommunene må vurdere hvilke konsekvenser det vil kunne ha for villreinen, dersom alle eksisterende hytter i buffersona i kommunen utvides til 120 m². Er eksisterende hytter små, vil boarealet og ferdselen kunne komme til å øke vesentlig. Er de fleste hytter allerede store, vil det ha mindre betydning. Ved en slik gjennomgang vil en også kunne differensiere mellom ulike utbyggingsområder i kommunen, i forhold til nærhet til trekkveier og viktige funksjonsområder for villreinen. I ett område vil da øvre grense kunne settes til 120 m² og i et annet område begrenses den kanskje til 100 m². En slik gjennomgang vil gi grunnlag for å fastsette bindende bestemmelser til kommuneplanen, slik at søknader om hytteutvidelser som holder seg innenfor bestemmelsene seinere kan behandles som rene byggesaker, uten behov for dispensasjonsbehandling. Dette vil minske saksmengden både for kommunen og regionale myndigheter, i tillegg til at villreinhensyn er vurdert samla.

Stor-Elvdal kommune oppfordres igjen til å gjennomføre en samla vurdering av utvidelser av eksisterende hytter i buffersona, som grunnlag for bestemmelser til kommuneplanen. Så lenge en slik vurdering ikke foreligger, vurderes det at retningslinjene i regionalplanen for Rondane og Sølnekletten ikke er fulgt opp.

2. Samla belastning etter Naturmangfoldlova §10

Naturmangfoldlovas §10 sier at «En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

Sivilombudsmannen uttalte seg i mars 2018 til behandlingen av en dispensasjonssak for bygging av hytte i randområdet til regional plan for Nordfjella med Raudafjell 2014-2025 (<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/dispensasjon-til-oppforing-av-hytte-i-randomradet-for-villrein/>). Sivilombudsmannen drøfter her betydningen av enkeltsaker i forhold til presedens og samla belastning (Nml §10):

«I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Etter naturmangfoldloven § 10 skal «påvirkning av et økosystem ... vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for». Denne bestemmelsen skal blant annet forhindre en gradvis forvitring av leveområder hvor inngrepene gjerne finner sted «bit for bit, over tid, til den samlede belastningen er så stor at leveområder, arter eller genetisk mangfold kan gå tapt», jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 104.»

En praksis der hytter i LNF-områder i buffersona utvides til den øvre grensen på 120 m² uten en samla, konkret vurdering av konsekvensene for villreinen, vil ha presedensvirkning for hele regionalplanområdet.

Utvidelser av enkelthytter vil, isolert sett, vanligvis ha små konsekvenser for villreinen og dens leveområder. I nasjonalt villreinområde i Rondane alene (buffersoner og utviklingssoner ikke medtatt), er det registrert 1200 fritidsboliger, seterhus og koier. Det som tillates i ett område vil ha presedensvirkning for hele regionalplanområdet.

3. Fordeler vs. ulemper med å gi dispensasjon

Søker viser til behov for rehabilitering av eksisterende hytte fra 1977; «For å

kunne fortsette å bruke fritidseiendommen må soverommene og kjøkkenet utvides og moderniseres».

Sivilombudsmannen har i saken som er referert foran også uttalt seg om kravet i Pbl § 19-2 annet ledd annet punktum, om at fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering:

«Hvilke hensyn som er relevante i dispensasjonsvurderingen, må ses i sammenheng med de offentlige hensyn som skal ivaretas gjennom loven og offentlige arealplaner. Av ombudsmannens uttalelse i sak 2014/3266 fremgår det at det i utgangspunktet er «generelle areal- og ressursdisponeringshensyn som er relevante fordeler i en dispensasjonsvurdering».... En enkeltstående eiers interesse i å bygge vil normalt ha begrenset vekt i forhold til mer generelle arealdisponeringshensyn.... Loven krever dessuten at fordelene med å dispensere er «klart større» enn ulempene. Hva som nærmere ligger i dette, fremgår blant annet av ombudsmannens uttalelse i sak 2015/3269, hvor det heter at det under enhver omstendighet ikke er tilstrekkelig for å innvilge dispensasjon, at ulempene ved dispensasjonen eventuelt skulle være beskjedne».

Presedensvirkningen av det omsøkte tiltaket vil være stor både for regionalplanområdet for Rondane-Sølnkletten som helhet. Samla belastning av at overnattingskapasiteten på hytter i LNF-områder i buffersona kan utvides til over 130 m² vil kunne bli betydelig, og ha negative konsekvenser for villreinen i regionalplanområdet. Innplasseringen av villreinen på den norske rødlista, er signaler om en enda større varsomhet med inngrep i villreinens leveområder enn tidligere.

Fordelene med å gi dispensasjon vurderes ut fra dette ikke til å være klart større enn ulempene.

4. Klageavgjørelser for sammenlignbare saker

Hver dispensasjon skal gjennomgå en konkret vurdering, og en avgjørelser i en sak er ikke direkte overførbar til andre saker. Villreinnemnda har imidlertid påklagd sammenlignbare dispensasjoner i andre kommuner innenfor regionalplanområdet, og både regionalplanenes retningslinjer om samla vurdering av utbygging i buffersona og hensynet til villreinen når fordeler skal veies opp mot ulemper, er vurdert i disse sakene. De legges derfor med til kommunen til orientering.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølnkletten mener at kravene i Plan- og bygningslovas §19-2 for å innvilge dispensasjon ikke er oppfylt. Nemnda mener at statlige/regionale rammer og mål ikke er tilstrekkelig hensyntatt og at fordelene med å innvilge dispensasjon ikke er klart større enn ulempene. Vurdering av samla belastning etter nml §10 er heller ikke gjennomført.

Villreinnemnda mener derfor at vilkårene for å innvilge dispensasjon ikke er til stede.

Villreinnemnda ber om å få kommunenes vedtak oversendt. Dersom dispensasjon innvilges som omsøkt vil vedtaket bli påklagd.

STYRETS BEHANDLING

Nemnda har gjentatte ganger oppfordret kommunen til å foreta en samla vurdering av eksisterende hytter, for å vurdere de samla konsekvensene av mulige utvidelser. Kommunen ser likevel ut til å behandle sakene som enkeltsaker.

VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten mener at kravene i Plan- og bygningslovas §19-2 for å innvilge dispensasjon ikke er oppfylt. Nemnda mener at statlige/regionale rammer og mål ikke er tilstrekkelig hensyntatt og at fordelene med å innvilge dispensasjon ikke er klart større enn ulempene. Vurdering av samla belastning etter nml §10 er heller ikke gjennomført.

Villreinnemnda mener derfor at vilkårene for å innvilge dispensasjon ikke er til stede.

Villreinnemnda ber om å få kommunenes vedtak oversendt. Dersom dispensasjon innvilges som omsøkt vil vedtaket bli påklagd.